

večerja za kralje,
z razgaljenimi prsi devic,
tvoje bele prsi spominjajo
na lobanje,
niti kapljice krvi ni v tej sedanjosti,
izsušenost do mozga . . .

Ivanka

Štirje zapisi

STRAH

*In bo stal silen ter neomajen —
v rokah se mu bo bleščalo pravično
orožje . . .*

Hergold

Dolgo je trkalo na vrata. Najprej se mi je zdel to le šum iz sosednje sobe, potem nisem šla odpret zato, ker je bilo čudno, da se prišlec ne spomni na zvonec, ki je vendar tako dobro viden s svojim rdečim gumbom. Ura je bila pozna, morda ena ponoči, lahko da je bilo kako uro prej ali pozneje, na uro si nisem upala pogledati.

Kadar so pozne nočne ure, pa je povsod taka svečana tišina, tedaj me postane iz nerazumljivega vzroka strah, ob nenadnem šumu vztrepetam ali kriknem, čeprav smem trditi, da imam zelo dobre živce. Rekla sem si, kako naj grem sploh odpret, ko nimam pojma, kdo bi utegnil biti zunaj. Naj grem k vratom, v katerih je toliko lukenj, da bo tisti zunaj prav gotovo videl, da sem doma, potem bo pač še naprej vztrajal? Samo pogledati že ne morem. Preostaja mi, da odprem ali pa sploh nič. A kako naj ne odprem, ko je zunaj vendar nekdo, ki trka, vztrajno in gotovo ne brez razloga? Še ni ponehalo.

Trkanje je bilo včasih tiše, kakor da bi me hotel obiskovalec prepričati, da vendarle ni kak tat ali brezdomec, spet pa je bilo glasno in pogumno, češ novica, ki jo prinašam, te bo zanimala, zato moraš odpreti.

Pa še nekaj, nikoli nočem komu priznati svojega strahu, tako vztrajno si prizadevam biti nekaj drugega, kar sem.

Torej sem se le napotila proti vratom.
 Hitro sem jih odklenila.
 Pred vrati ni bilo nikogar.

ČLOVEKA

Poln težkih besed je legel k nji, z obrazom, hladnim kot skala.

Njeni samotni dnevi so se budili pod njim kot obilno in nič več mlado telo.

Tedaj je pomislil: Je res, da se Mica naga umiva v koritu ob cesti. Se pere tako ohlapna, pa je ne skrbi, če pride kdo mimo? Najrajši se umiva, če je vsaj malo sonca — takole sredi širokega dne. Čutil je, da mu plahni moč, previdno je prenehal z gibi; ona je ležala pod njim tiha.

Dvignil je glavo: na zidanem ognjišču so čepeli veliki črni piskri, na kuhinjskem okencu so rasle oljnate steklenice. Vedel je, da je zdaj dokončno odpovedal.

Bal se je pogledati Mico. Kar zginila je pod njim; velika, kakor je bila, se mu je zazdela krhka in tenka.

Ne diha, ne reče nič, se ne zgane.

Skobacal se je na gola tla in iskal po kuhinji kako svetlo, očem prijetno reč. Oči je imel na kljuki, z eno roko je držal harmoniko, s hrbtom je bil obrnjen proti njej in rekel potlačeno:

»Oženil se pa ne bom s teboj, pri moji duši, da ne.«

Ko s postelje ni čul ničesar, je ponovil glasneje:

»Z ohcetjo ne bo nič, Mica.«

»A tak, tak?« se je drobno zahihitala. Že je stala sredi kuhinje, oblečena in velikanska.

Zdaj zdaj bo rekla, je čakal: »Saj te nisem prosila, sam si se ponudil.« Najbolj pa se je bal, da mu bo oponesla: »Smiliš se mi, ko ne moreš več zaslužiti s harmoniko in si tako star, da te v nobeno fabriko nočejo.«

Kazalo je, da Mica zdajle ni imela takih besed na jeziku; nalagala je na ogenj in brundala: »Jožef in Mariija greeesta v mesto, v mesto Betlehem.«

»Kaj pa imaš?« je začel visoko. »Robove in breg in te črne piskre. Pa tisto, ki si jo umivaš pri žlebu.«

Mica je pela: »Prenočišče išče-ta«. Ko je prišla do konca, je začela pesem od začetka.

Lahko bi jo bil udaril, zelo rad bi prekucnil ta črnuzlasti, železni kotliček, napolnjen s spokojnim, tlečim ogljem, da ne bi tako dišalo po žeganem lesu.

Moral bi si oprtati harmoniko in stopiti ven na sneg; pa bi ne mogel prenesti Micine hiše za svojim hrbtom ne steptane potepuške poti pred seboj ne velikih, od snežnih zametov iznakaženih njiv na desni in levi.

V žepu je otipal podarjeno klobaso.

Odrinil je harmoniko in se ji zagledal v polodprta usta: nehala je peti.

Ja, udaril bi jo, pa se človek vpraša, če ne bi tudi udarca prenesla brez besede, ko je vendar jasno videl, da je razumela, kar ji je bil rekel in kar je mislil.

Stopil je k nji; od starosti motne oči so ga veselo pogledovale: Daj no, kaj se tako repenčiš; tako se je edino moglo zgoditi.

SKICA

Odprl je čeljust in nesel kopasto žlico močnika k ustom. Od lakote so mu oči grdo gledale, tudi vroče je bilo v kuhinji, pa hrup tak, da ni za nikamor.

»Čuješ,« je rekla ona, »poglej Tonija in druge, malo se obrni in jih poglej!« Glas je bil odločen.

Ni se obrnil. Otroci pri mizi so videli, kako je hitro dregal z žlico v usta; tisti drobiž, ki ni imel prostora pri mizi in je sedel na zaboju za drva, je prenehal jesti, med njimi je bil namreč Toni.

Nič še ni rekel. Njegov hrbet pa je rasel z veliko hitrostjo, zaplate na njegovi srajci so postale tolikšne kot njive, stol pod njim se je stresel.

»Mhrm,« je rekel in jedel naprej.

»Drugi pa grejo v les in posekajo, pa se proda za otroško obleko in obutev,« je rekla ona hrabro. Otroci so spet živahno pograbili žlice.

Njegov glas je prišel s strmega roba, kjer je bil pred zajtrkom kosil, zdrknil s komaj suhe kose, se vlažen in oster zatikal v grlu, se motal v ustih in udaril:

»Veš, ti, . . . tudi če so nagi, nobene smreke, nobene frdamane smreke ne dam!«

Smreke so mu rasle znotraj, med njimi je vse bobnelo od njegovega glasu. Otroci niso več jedli, spustili so neslišno žlice in obsedeli, kot da jih ni.

Oče si je z dlanjo obrisal usta, se naglo obrnil in preletel otroke s pogledom človeka, ki ve, kaj je in kaj ni.

»So nagi, a? Niso nagi. Opereš, zašiješ. Smreko podereš, če je sila, si čula? Če je sila. Zdaj pa tiho, da mi ne črhneš več!«

Vstal je, se pokril in tako visoko dvignil glavo, da se je na lopi s klobukom dotikal stropa.

RIBJA SMRT

V dlani mi je drgetala riba, živa, dišeča in lepa. Od dolgega napora, da mi je sedaj bila na voljo, ko sem jo uro, mogoče dve bezala iz luknje pod skalo, nisem več čutila prstov. Spomnila sem se, da nimam kavljja, kamor bi obesila mrtvo. Toda najprej jo je treba ubiti. Vedela sem, kako je to delal brat, vtaknil je palec nekam vanjo in krenil z roko, stisnil, pa je

zatrepetala. Tudi moj palec se je zadiral vanjo. Bila sem zelo nestrpna in povsem zaverovana v življenje, ki je čisto moje viselo pred menoj.

Okoli mene je bila zato tema.

Obleka na meni je bila mokra.

Ob nogah mi je tekel veseli potok.

Zaradi ribe v moji roki je bil ta potok čist in živ.

Če sem jo dve uri lovila, ko je splavala zdaj ven, zdaj spet zginila pod skalo, pa divje švigala sem in tja, se nazadnje odločila, da bo ostala pod kosom žive skale, od koder sem jo zbezala z razpraskanimi in otrdelimi in mrzlimi prsti, a z neznanskim zadovoljstvom, ko bi od navdušenja najraje kričala, saj mi je bilo šele trinajst let in je bila to moja prva riba, jo moram sedaj ubiti.

Od mojega krčevitega prijema je bila že malo ranjena, v tistih kratkih trenutkih sem mislila na rano, ki jo je imela od mojega palca, pa na to, da imajo ponekod velike steklene posode, kamor spravijo žive ribe in jih potem gledajo in hranijo, da so lahko dolgo njihove. Doma ni bilo take posode, pa ribo sem šla lovit za očeta, da jo bo pojedel, da se bo smehljal, ko jo bo videl. Topel občutek me je spet preplaval vso; riba je močno opletala z repom, bila je grozno živa; le tisti, ki je kdaj ubijal, ve, kako živo je življenje pred smrtjo. Ozirala sem se za kavljem po vejah blizu in se videla, kako mi binglja ob boku z zoženimi in lepkiimi plavutmi, velika, skorajda polkilska, kako jo dvignem očetu pred obraz, on pa ne more verjeti, ker sem dekle in mi je trinajst let.

Nisem je mogla spustiti.

Z nestrpno, daleč premočno kretnjo sem ji zlomila vrat; tedaj je začela silovito drgetati in se je zvijala, pa sem stisnila roko še močneje: v desnici mi je ostala ribja glava, krvava in grda.

Prazne roke sem dvignila na oči.

Sedaj je bila tudi v meni tema.

Ob nogah mi je tekel veseli potok: kalen in mrtev.

Molière **Prolog iz Amfitriona**

Merkur, na oblaku; *Noč*, na sedežu, ki ga v zraku vlečeta dva konja.

Merkur: Hola, postojte, očarljiva Noč.

Rad bi vas prosil za pomoč;

naj si dovolim nekaj besedi

o uslugi, ki jo Jupiter želi.

Noč: Oh, oh, gospod Merkur, je to mogoče?

Kdo bi vas prepoznal v tem položaju!

Merkur: Bil sem zares z močmi pri kraju,

ko oče toliko od mene hoče.